
SAKSFRAMLEGG

Til:
Fakultetsstyret for HSL-fakultetet

Møtedato:

Sak:

Opprettelse av og mandat for forskningsetisk komité ved HSL-fakultetet

Innstilling til vedtak:

1. *Fakultetsstyret vedtar ledelse av og mandat for forskningsetisk komité ved HSL-fakultetet slik det fremgår av saksfremlegget.*
2. *Dekanen gis fullmakt til å supplere komitéen med medlemmer etter dialog med komitéleder.*

Bakgrunn:

Humanistisk forskning har utviklet seg mye de siste årene, og flere forskningsmiljøer ved fakultetet driver med eksperimentell forskning, med både barn og voksne som deltakere. Flere tidsskrifter krever en etisk vurdering/godkjenning av artikler for publisering. Ikke alle prosjekter skal godkjennes av NSD ([Norsk senter for forskningsdata](#), som fra 2022 inngår i kunnskapssektorens nye forvaltningsorgan [Sikt](#)) samtidig som NSD er mest opptatt av personvern og datalagring, og de gir ikke etisk godkjenning for studier og eksperimenter. Dermed har det oppstått et behov for en etisk komité ved fakultetet, slik de har ved Institutt for psykologi (UiT). En forskningsetisk komité vil kunne tilby en etisk vurdering/ godkjenning av forskningsprosjekter og publikasjoner forankret ved fakultetet. Den etiske vurderingen av forskningsprosjekter er frivillig for de som trenger/ønsker det.

Fakultetsstyret vedtok i møte 28.04.2022 (Arkiv: 2022/2157) mandat for, og medlemmer til, en arbeidsgruppe for å utrede en egen forskningsetisk komité ved fakultetet. Fakultetsstyret ba videre dekanen legge frem egen sak i juni-møtet med opprettelse av og mandat for forskningsetisk komité ved HSL-fakultetet.

Styret oppnevnte en arbeidsgruppe med mandat til å:

- Utrede hvilke behov et forskningsetisk utvalg på fakultetet skal dekke
- Kartlegge særskilte etiske forskningsutfordringer, for eksempel eksperimentell forskning, forskning på sårbare grupper, urfolksforskning mm
- Vurdere behovet for delkomiteer
- Foreslå mandat for forskningsetisk komité
- Foreslå arbeidsform for forskningsetisk komité

Arbeidsutvalget har bestått av følgende medlemmer:

- Leder: Dekan Anne Britt Flemmen
- Medlem: Førsteamanuensis Sissel H. Eriksen (ISV)
- Medlem: Professor Torjer Olsen (Sesam)
- Medlem: Professor Jon Håkon Schultz (ILP)
- Medlem: Førsteamanuensis Sergey Minor (ISK)
- Sekretær: Seniorrådgiver Thorbjørg Hroarsdottir (fakultetsadministrasjonen)

Svar på mandat:

1. Utrede hvilke behov et forskningsetisk utvalg på fakultetet skal dekke og kartlegge særskilte etiske forskningsutfordringer, for eksempel eksperimentell forskning, forskning på sårbare grupper, urfolksforskning mm

Vedlegg 1: *Tilbakemeldinger fra arbeidsgruppen* gir oversikt over både særskilte behov og etiske forskningsutfordringer slik hvert medlem av arbeidsgruppen ser det for sin enhet. I tillegg har arbeidsgruppen invitert professor Matthias Mittner, leder for Forskningsetisk komité ved Institutt for psykologi (IPS), inn i et av møtene. Han informerte om mandat og arbeidsform for komiteen ved IPS, og de erfaringer som de har gjort de siste årene. De har etablert en egen nettside med nyttig informasjon, lenker, og søknadsskjema, og ferdigbehandlede søknader blir arkivert i ePhorte. Arbeidsgruppen ved HSL-fakultetet ønsker å videreføre denne arbeidsformen, både når det gjelder nettside, søknadsskjema og arkivering. Videre informerte Mittner om at det er nødvendig med god opplæring av forskere, samt tilrettelegging for etisk god forskning. Arbeidsgruppen ved IPS samarbeider via et Teams-område, hvor de kan delegere søknader til medlemmer, diskutere saker og dele informasjon.

Avgrensning mellom «Etisk utvalg ved HSL-fakultetet» og «UiTs forum for informasjonssikkerhet og personvern»

- Den viktigste avgrensninga går på at det etablerte forumet for informasjonssikkerhet og personvern ikke fokuserer spesifikt på etikk. Etikk kommer som en følge av personvern og informasjonssikkerhet og er ikke noen egen arbeidsoppgave for forumet.
- NSD/NESH (personvern vs. etikk)
 - Norsk senter for forskningsdata (NSD, (www.nsd.no) inngår i Sikt (Kunnskapssektorens tjenesteleverandør) og skal bidra med personverntjenester for forskning. Spesielt gjelder dette personvern, datahåndteringsplaner og sikring og arkivering av data. UiT kjøper tjenester av NSD når det gjelder melding av forskningsprosjekt med personopplysninger slik at forskningsprosjekter som har meldeplikt (studenter og ansattes prosjekter) meldes til NSD.
 - UiT har eget personvernombud, Joakim Bakkevold. Hans oppgave er (kopi av UiTs nettsider):
 - Å informere og gi råd til UiT som behandlingsansvarlig, og de tilsatte som utfører behandlingen, om forpliktelsene de har i henhold til EUs personvernforordning (EU 2016/679) og annen relevant lovgivning om personvern
 - kontrollere overholdelsen av EUs personvernforordning, annen relevant lovgivning om personvern, UiTs personvernretningslinjer, herunder UiTs fordeling av ansvar, holdningsskapende tiltak og opplæring av tilsatte som er involvert i behandlingsaktivitetene og tilhørende revisjoner
 - på anmodning gi råd om vurderingen av personvernkonsekvenser (DPIA) og kontrollere gjennomføringen av den
 - samarbeide med og være kontaktpunkt for Datatilsynet

- De nasjonale etiske komiteer (<https://www.forskningsetikk.no/>), spesifikt Nasjonal etisk komité for samfunnsfag og humaniora (NESH) utarbeider etiske retningslinjer for forskning innenfor samfunnsfag og humaniora + veileder for internettforskning. NESH møtes og uttaler seg om konkrete forskningsprosjekter som er meldt inn til komiteen. Personvernombudene ved de ulike institusjonene, Norsk senter for forskningsdata (NSD), eller Datatilsynet kan også rådføre seg med NSD.

2. Vurdere behovet for delkomiteer

Arbeidsgruppen har kommet frem til at vi ikke trenger delkomiteer ved fakultetet.

3. Foreslå mandat for forskningsetisk komité

Den forskningsetiske komiteen vil kunne:

- Være en instans som tilbyr en etisk vurdering til prosjekter og publikasjoner som faller utenfor NSDs systemer. Ved publikasjoner kan forskere dermed skrive: «*This project has been approved by the Faculty of Humanities, Social Sciences and Education's Research Ethics Committee*».
- Være et rådgivende organ for å ivareta forskningsetikk og sikker lagring av data ved fakultetet
- Være en rådgivende instans for forskere som er usikre på om de skal søke godkjenning ved NSD
- Være en pådriver for at vitenskapelige ansatte og studenter har tilgang til informasjon om, og følger, forskningsetiske prinsipper.

Det forskningsetiske utvalget vil være fakultetets rådgivende organ for forskningsetikk. De skal fremme kunnskap og arbeide forebyggende ved å bidra til internopplæring og gode ordninger for å ivareta forskningsetikk ved fakultetet. Forskningsetisk utvalg kan på eget initiativ uttale seg om forskningsetikk. Utvalget skal også arbeide for at forskningen ved fakultetet foregår innenfor rammene av nasjonale lover, etiske retningslinjer for forskningen ved UiT og retningslinjer utformet av de nasjonale forskningsetiske komiteene. Utvalget skal holde seg orienterte om nasjonale og internasjonale forskningsetiske spørsmål.

Vi foreslår følgende ledelse av komiteen:

- Leder: Professor Kjersti Fjørtoft, IFF
- Nestleder: Professor Yulia Rodina, ISK

Både leder og nestleder har bekreftet at de ønsker å sitte i komiteen. Komiteen må suppleres med ytterligere medlemmer, men dekanen ønsker å fastsette størrelsen og medlemmer til komiteen etter nærmere dialog med foreslått leder. Det er ønskelig at komiteens medlemmer samlet sett har erfaring fra tverrfaglig og empirisk forskning og fra forskningsetisk arbeid. Leder av komiteen kaller inn til et første møte og konstituerer komiteen. Fakultetet vil stille med administrativ støtte til komiteen.

En utarbeidet mal for søknader er lagt ved (se vedlegg 3). Denne er foreløpig basert på IPS sin mal, og bør revideres av den forskningsetiske komiteen før den tas i bruk.

4. Foreslå arbeidsform for forskningsetisk komité

Henvendelser/saksbehandling:

- Spørsmål omkring *generelle forskningsetiske prinsipper, lover, rutiner og retningslinjer* rettes til komiteens medlemmer. Komiteen vil veilede og informere i hht regelverk.
- Etiske spørsmål knyttet til *spesifikke forskningsprosjekter* rettes til komiteens leder. Leder behandler saken, delegerer den til medlemmer av komiteen eller tar den videre til samlet vurdering i komiteen. De sentrale etiske problemstillinger og vurderinger knyttet til forskningsprosjektet må framsettes klart i henvendelsen. Protokoll, sammendrag (*abstract*) og eventuelle samtykkeskjema og spørreundersøkelse må legges ved. Komiteen vil etterspørre annen relevant informasjon fra søker ved behov.

Forskningsetisk vurdering/godkjenning

- Komiteen gjør i første omgang en vurdering om prosjektet skal behandles av komiteen, eller om den skal henvises videre til NSD for godkjenning. Se nærmere beskrivelse av arbeidsformen i vedlegg 2.
- For de prosjekter som *ikke* er meldepliktig til NSD, kan komiteen gi en forskningsetisk vurdering eller godkjenning som kan benyttes ved f.eks. publisering – jf. «*This project has been approved by the Faculty of Humanities, Social Sciences and Education's Research Ethics Committee*».
- Den forskningsetiske komité gjør sine vurderinger og godkjenninger i henhold til norske og internasjonale lover, regler og retningslinjer for helseforskning, forskningsdata, personvern, forskningsetikk m.m. En **prosjektleder er ansvarlig for å sette seg inn i disse reglene og rutinene**, og for å sikre at prosjektet blir forsvarlig gjennomført i hht. lov- og regelverket.
- Den endelige vurderingen (godkjenning/avslag) blir lagret i arkivsystemet.

Tromsø, 30. mai 2022

Anne Britt Flemmen
dekan

Frode G. Larsen
fakultetsdirektør

Thorbjørg Hroarsdottir
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur

Vedlegg

- 1 Tilbakemeldinger fra arbeidsgruppen
- 2 Arbeidsform (engelsk)
- 3 HSL-Etics Application form